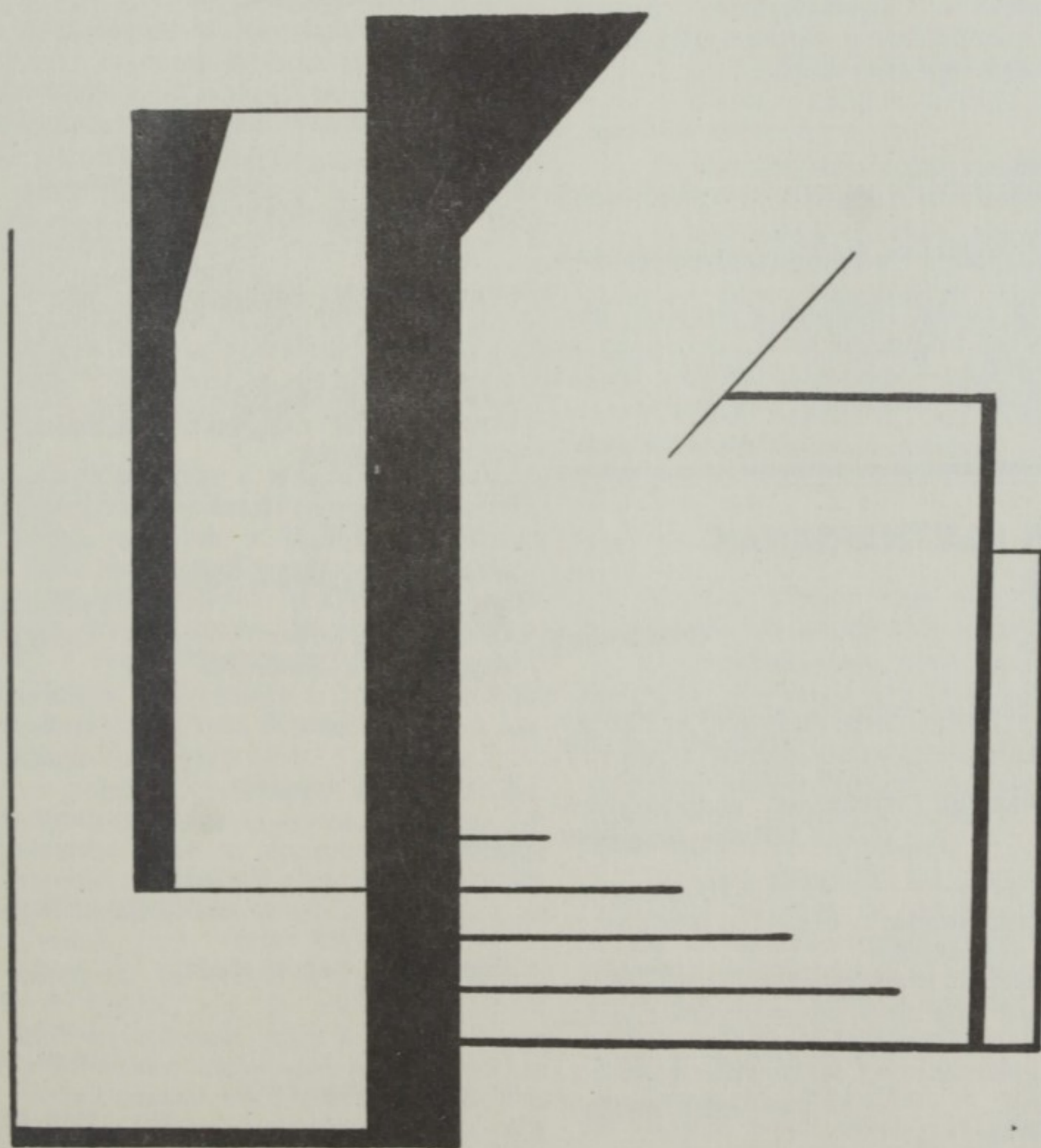

MA

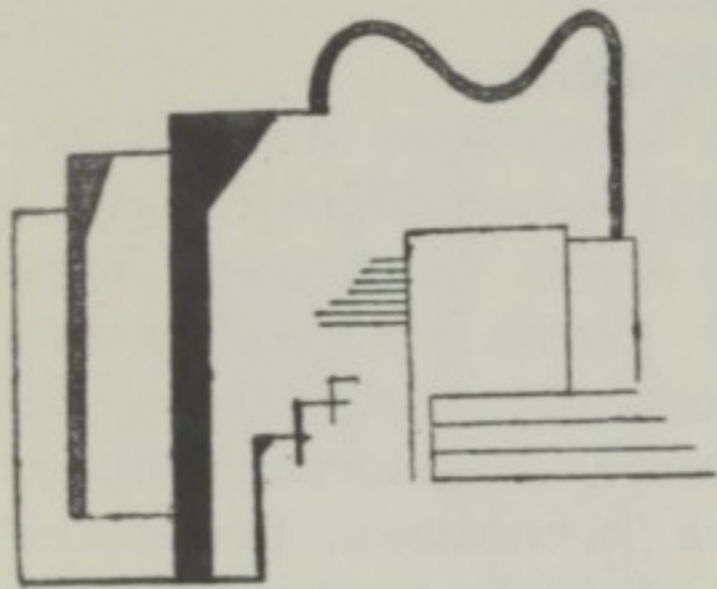
AKTIVISTA FOLYÓIRAT

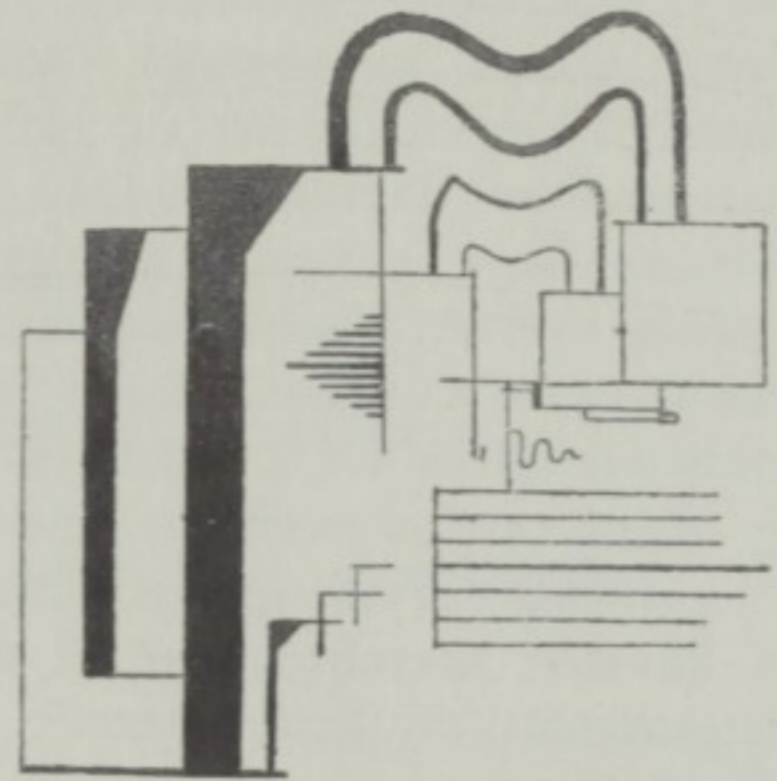
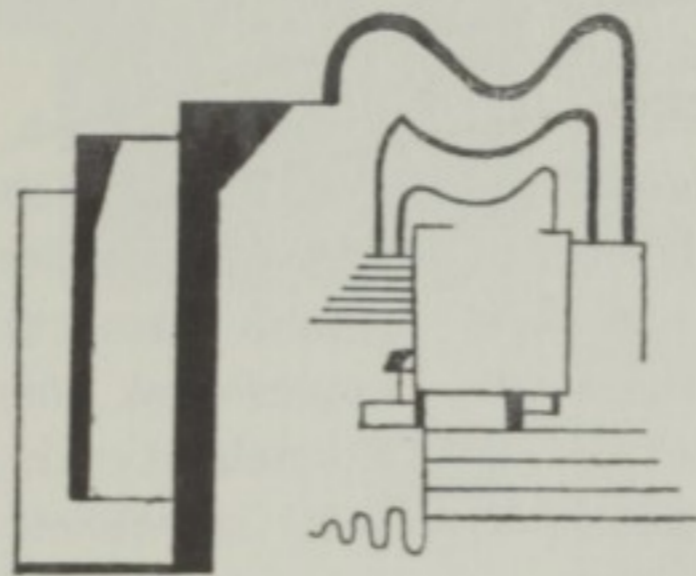
Viking Eggeling

Horizontál-vertikál orchester

Viking Eggeling

Horizontál-vertikál-orchester

ELVI FEJTEGETÉSEK A MOZGÓMŰVÉSZETRŐL

I. Magyarázat

A reprodukált rajzok mozgásban elgondolt folyamatok főmozzanatait ábrázolják. A munkák filmben fognak megvalósulni. A folyamat maga: drámai fejlemények és forradalmak a tiszta művészet (elvonat formák) szférájában; mondjuk, a hallásunk utján beidegződő zenei történések analógiájára. Mint a zenében; a cselekmény (egészen szellemi értelemben) itt is a tiszta materiával lép föl és ebben a tiszta materiában jut feszültséghez és feloldáshoz, oly értelemben, amely minden anyagi összehasonlítás és emlékezés híján, elemi = mágikus.

II. Generalbass

1. A „nyelv“ (a forma nyelve) amelyen a „beszéd“ itt folyik, a szemléletnek egy elemi elvéből keletkezett „ábécén“ alapul; ez az elv: a polaritás. A polaritás mint egyetemes életelv = kompozíciós módszere minden formai megnyilvánulásnak. Arány, ritmus, szám, intenzitás, helyzet, csendülés, időmérték stb. stb. a tapasztalás szempontjából: nagy és kis ellentétek kontrasztvonatkozásai; szellemileg: analogonvonatkozásai ama dolgoknak, amelyek egy külső szférában újból elkülönöződnek egymástól. Teremtő változások, logikus egyenlőségek és egyenlőtlenségek az alkotás központi gondolatában.

2. A munka nagy akarata és látható célja nem áll meg ezeknek a rajzoknak a határánál. Az ábécé esztétikai alapelvei összművészeti alkotásokhoz vezető utat mutatnak, még pedig azért, mert a dogmatlan és összegező értelemben használt alapelvek nemcsak a festőművészetre érvényesek, hanem egyenlő mértékben a zenére, nyelvre, táncra, architektúrára és a színművészetre is.

Olyan közműveltség gondolata ez, amely minden alkotó erők összeségeként, közös gyökérből végtelen, sokféleségű formába tornyosodik: nem összeadottság hanem szintézis.

III. A „művészet“ meghatározása

a) Transzcendentális meghatározása

Művészet = emberi alkotó akarat. Mint ilyen egyéni szerv, amely arra való, hogy az egyén egy transzcendentális világban önmagának értelmet adjon. (Egyénfölötti = transzcendentális törekvés.)

Művészet egy magasabb egység megvalósítását szolgálja: az emberiséghez tartozó ember eszméjét: az egyén tökéletesedését, szervezettségének egy magasabb formájában: az „egész“, az „emberiség“ = az egyes szintézise (konstruktív elv).

E cél elérését akarni etikai követelés. Etika annak a megismerésén alapul, hogy képesek vagyunk egy tökéletesebb létre és e megismerés értelmében való cselekvés kategorikus imperativusát foglalja magában: egy teljes etika követelését (a vallásos vagy filozófiai etikától való különbözésképpen), mely szerint mindent a „teljesség“ szempontjából kell cselekednünk.

Az egyén és az őt átfogó egység között fennálló alkotó viszony a szintézis. Alkotó = nem matematikai természetű, logikus viszony.

Egyértelmősége a sokfélének, értelmes analogiává vonatkoztatása az ellentéteknek = poláris szintézis.

Ha egy teljes „lét“ eszméjén az emberi alkotó erők (amenynyiben szintézisre képesek) jelentős értelemre kapnak, úgy a „szintézis“ (a poláris lényegű) transzcendentális meghatározottsággá emelkedik.

Az ily megismerésből az alkotó erők fegyelmezése következik, amely az ember valamennyi alkotó megnyilvánulásának egységéhez = közműveltséghez vezet.

b) Gyakorlati meghatározása

Az eszközök legvégletesebb gazdaságossága. Csak az elemeknek valóban szigorú fegyelmezése és legelembibb alkalmazása teszi lehetővé a továbbépítkezést.

Ujból és ujból hangsúlyozzuk, a művészet nem egy individuum alanyi kirobbanása, hanem legkomolyabb jelentőségű szerves nyelve az embernek. Ezért alapjaiban annyira tévedéstől mentesnek és lapidárisnak kell lennie, hogy valóban használni is lehessen, mint az emberiség nyelvét. Tévedés azt hinni, hogy a művészet értéke az egyes művészeti alkotások színvonalától függ; a művészet igenis azt a feladatot rója az egyénekre, hogy alkotó tevékenységük az egyéni érzések sokaságát egy gondolattá összegezze. Ez a feladat egész embert követel; megoldásában az egyes részeknek — tudatosságnak és ösztönösségnek — egyaránt közre kell működniök.

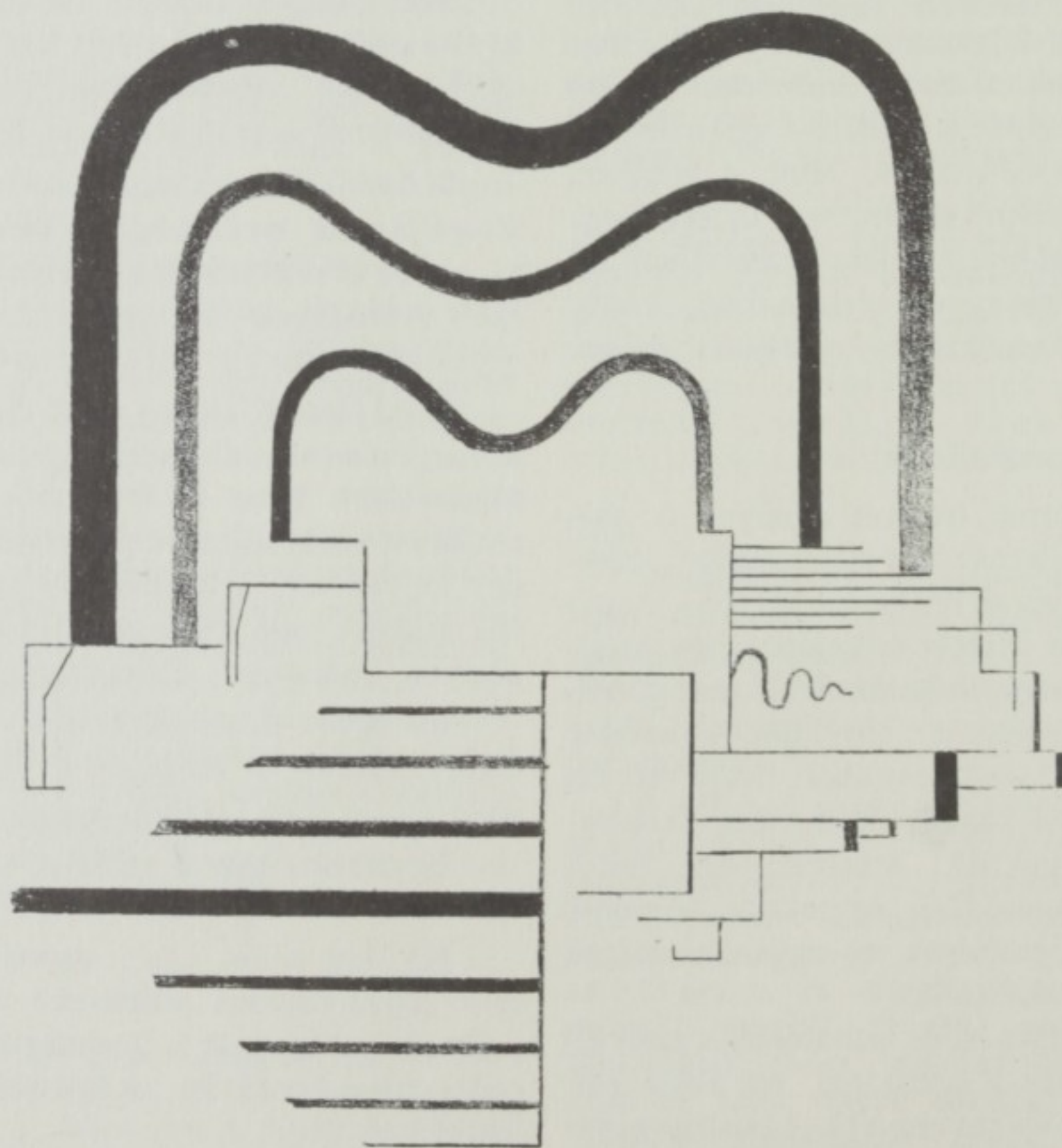
Mivel a pszihe nyelve = a művészet, mélyebben járó, mert kevésbé gátolt hatással van az emberre, mint a fogalmak világa, amelylyel szemben a szavak

már eltompítottak bennünket, döntő módon fontos, hogy a művészeti nyelv összes alapjainak vizsgálata és megkülönböztetése = KRITIKÁJA tárgyilagos legyen, ne pedig szentimentális.

IV. Függelék

Kétségtelen, hogy a mozgóképet (mint a képzőművészek új munkaterét), a képzőművészeti alkotások hamar és erősen igénybe fogják venni. Annál lényegesebb rámutatni, hogy formák egyszerű egymást követésének önmagában még nincs értelme és hogy ezt az értelmet csak (a fentebbi meghatározás szempontjából vett) művészet adhatja a folyamatnak. Ennek az új művészetnek föltétlenül egyértelmű elemekre van szüksége; ezek nélkül keletkezhetik ugyan (még oly csábító) játék, de sohasem művészet: sohasem az a nyelv, amelyben az ember értelmet ad önmagának.

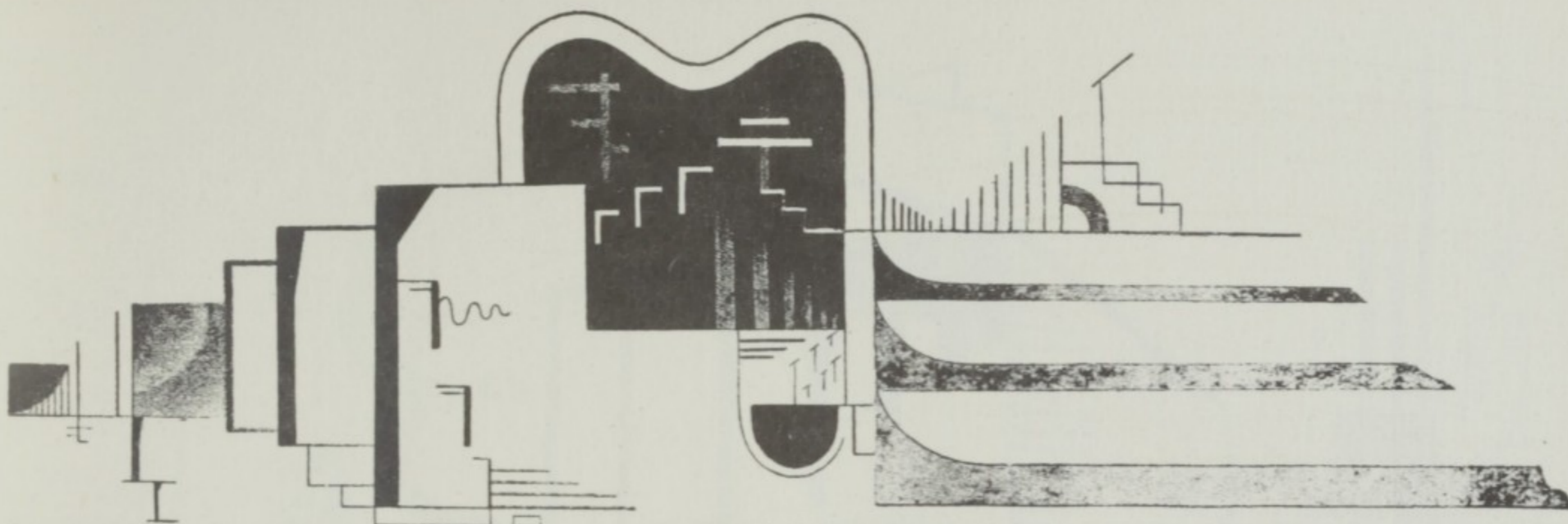
Viking Eggeling

Viking Eggeling

Horizontál-vertikál-orchester

Viking Eggeling

Horizontál-vertikál-orchester

NYUGALOM

(Folytatás)

Másnap már hideg vonatokon valóban elutazott és felszabadultan lélekzette be a leterült mezőket. Egy kis város gunnyasztott a hegyek hónalján, felpupozott tetőkkel, görbe utcákkal a mély csendességben. És örömszerű emberek rótták a kövezett utakat kis fák között. És a tornyok barna tetőikkel szinte elkorhadt vén fáknak tündek az ég alatt.

Boltos kapualjak huhogtak ijesztgetve.

És subásan magára terítette a város a dombokat, és a hegynek felfutó erdőket köröskörül.

Öreg emberek baktattak az utakon!

És fiatalok tisztelettel nyitották meg előttük a kapukat.

Csendesség gunnyasztott csukott szemekkel köröskörül.

Szinte elfelejtett mindent, az ordításokat, és a borzalmas üvöltést, a káoszt amiben élt, asszonyát is, a szeretőt, aki még mindig hallgathatja az elnyújtott vonításokat az éjszakában. És lesimitott haján ott ragyogott a nyugodtak és megpihentek glóriája.

A nyugalom!

Távoli éjszakák nem fáklyáztak előtte fel, de szeme még mindig magán viselte a holdakat. És homloka mint a harangházak, magasan kiemelkedett a tetők bazaltos felmerekítésével.

Szanaszét kószálta a mezőket, és az utakon kiment a város végéig.

Ott hatalmas szénás szekerek rostokoltak!

És parasztok pipáltak a vámok körül és ittak a söntésben. És a lovak megoldva harapták a szénát, mit eléjük vetettek.

És csak estenként került haza mindig.

Holott ő is a város külső felén lakott, egy öreg ékszerésznél, aki tarajos fejjel és hatalmas szakállal élt! És csak egy asszony járt be hozzá néha, aki takarított, sántikálva, és fél szemével, rongyosan és kissé büzősen,

és senki más!

Üzlete elől volt, tekopott rollóval.

Mégis, rengeteget dolgozott az öreg, serényen, és vizsgálgatva a régi pénzeket és órákon elpepecselve órákig, amint a vevők és tulajdonosok körülállva bámulták komolyan.

És két kezén az ujjak valami különösen hosszúak voltak!

Ő hátul lakott, egy kertes udvarban a mélyben. A kis bedagadt ablakokon lógott a függöny.

És távolról egy vonat füstjét sodorta eddig a szél, ami végigdöcög a pusztá sineken.

De ez senkiben sem gyújtotta fel a vándorlás tüzét!

Igy éltek itt, és így élt ő is.

Nyugalom heverészett köröskörül!

Kis szekerek döcögtek a kövezeten, és a városok végén, a nyárfák között folyt egy folyó, a mélyben!

Ugy tetszett, hogy kiegészített fejében minden emlék, és minden már fejében és szívében is egészen néma lett!

És az éjszaka megszűnt kongatni borzalmas hangjait.

* * *

Egészen egyszerű életet élt.

Uj fejek meredtek eléje!

És úgy tűnt, hogy minden éjszakán Jákob lét-ráján megmássza az eget!

Holott minden reggel már korán ébredt a felszakadt hajnallal!

Kinn párologtak ekkor a földek.

Kigyalogolt a folyóig, és megkerülte a várost, egy próféta! és neki vágott a hegyeknek.

Ott magában zsolozsmázta a csendességben az egész természetet! És későn délután újra hazakerült.

Később az utakon sétált, és kiült egy padra a sétálóknak elé!

Voltak ott tökfűjük hatalmas fülekkel.

És szüzek, térdkalácsukat mutogatván és hasuk pelyhedző szörzetét a házasulandók elé.

És aggok a botokkal intettek az erőteljeseknek, hogy térjenek ki az utból!

Tisztek kardcsörtetve vitték hatalmas fejüket, és a polgárok azon gondolkodtak, hogy a számléltrán a jövő évben melyik kuszik feljebb.

És későn egészen meztelenek lettek az utak. Fenn csillagok glóriáztak. És a hegyekben egy kürt harsant csak, elveszve a nagy mélységben.

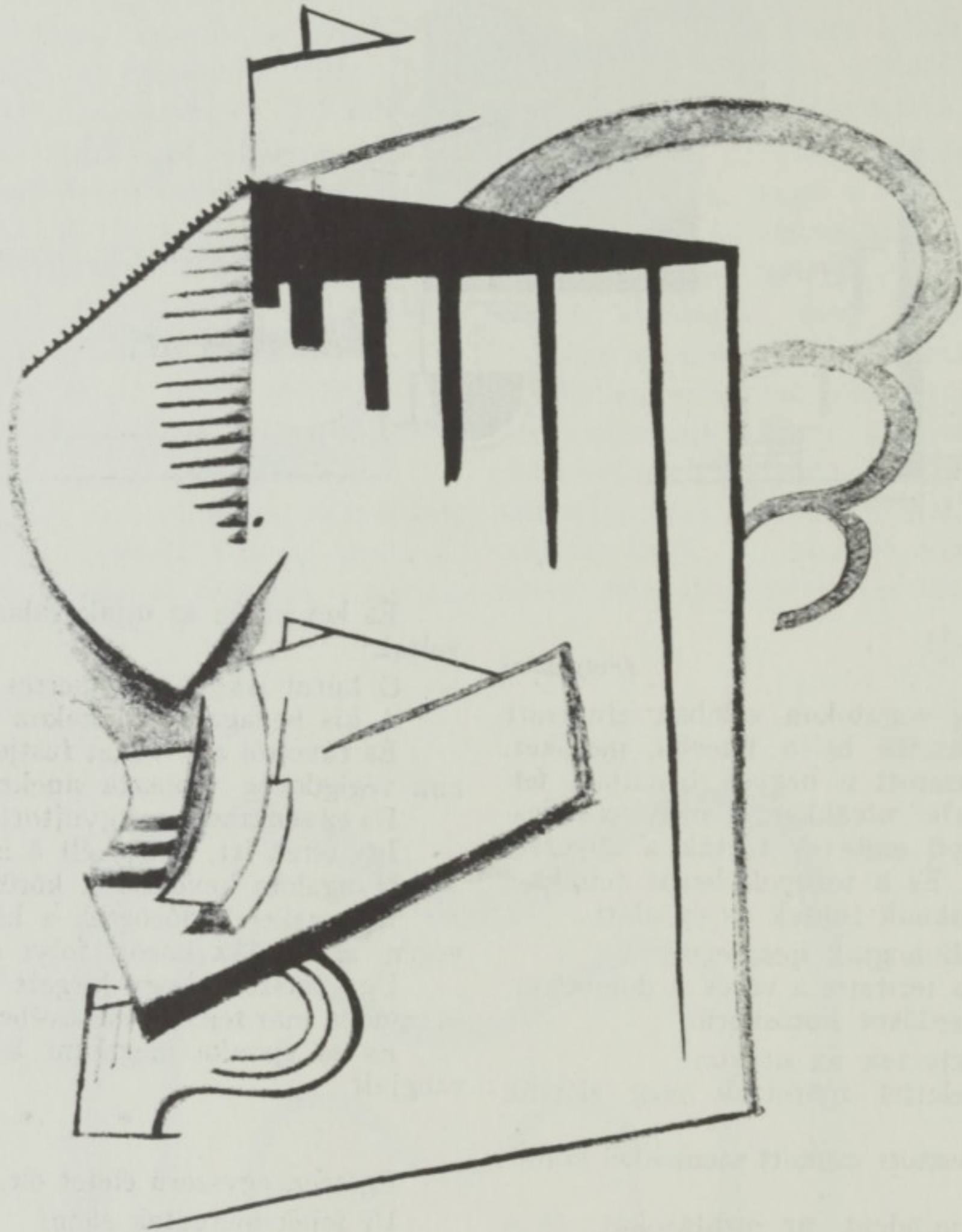
És nyugalom!

A kis utak görbén kigyózták el előtte évszázados sorsukat a multból!

És a hold felspékelve gurult végig a halottas lepedőn!

Ekkor végleg hazatért, mintegy a nagy utak után.

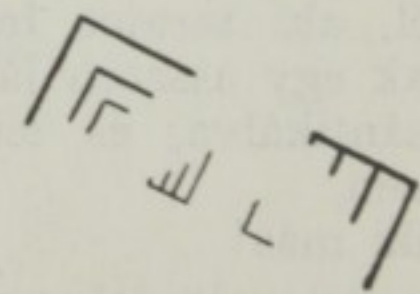
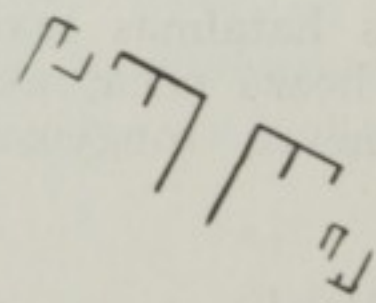
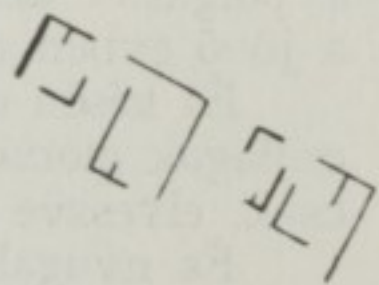

Viking Eggeling

Diagonál-szimfonia

Viking Eggeling

Diagonál-szimfonia